

**UCHWAŁA NR LXVI/527/2023
RADY MIEJSKIEJ W TYKOCINIE**

z dnia 20 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Tykocin na lata 2024-2026.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2023, poz. 40 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz.U. z 2023r, poz. 535) Rada Miejska w Tykocinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Tykocin na lata 2024 - 2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Rady Miejskiej w Tykocinie z dnia 21 grudnia 2022r Nr LII/418/2022 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tykocina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024r.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Tykocinie

Renata Kamińska

Załącznik do uchwały Nr LXVI/527/2023
Rady Miejskiej w Tykocinie
z dnia 20 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PPRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE TYKOCIN
NA LATA 2024 – 2026**

I. Wstęp

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. z dnia 9 lipca 2021r. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.) nakłada na samorzządy gmin następujące zadania:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy domowej,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Rodzina to mała grupa społeczna, która stanowi początek szerszej społeczności, która jest niepowtarzalną grupą kształtującą osobowość, poglądy i styl życia. Jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa zagwarantowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej. Jej dobro państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji. Szczególną rolę w rodzinie odgrywają relacje zachodzące między jej członkami. Zdarza się, że relacje te są zaburzone, a zachowania poszczególnych członków rodziny są niezgodne z normami prawnymi, moralnymi i etycznymi, które powodują w rodzinie szkodliwe konsekwencje. Przemoc domowa jest źródłem bólu, lęku i poczuciem bezsilności. Nikt nie powinien być narażony na przemoc domową, ponieważ to rodzina powinna gwarantować swoim członkom bezpieczeństwo oraz prawidłowy rozwój kształtujący osobowość i prawidłowy system wartości i norm społecznych. Zjawisko przemocy na szczeblu lokalnym należy rozwiązywać poprzez zintegrowane działania jednostek i organizacji specjalizujących się w pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc domową.

Konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy domowej wynika również z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. z dnia 12 maja 2023r. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. z dnia 06 października 2023r. Dz. U z 2023 r. poz. 2151).

Celem polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Program zawiera szczegółowe cele, które będą realizowane i odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy domowej. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie współpracy instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy Tykocin w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Cele i działania będą podlegały monitoringowi i będą ewaluować, w miarę potrzeb będą korygowane, dzięki czemu Program będzie dostosowywany do bieżących potrzeb mieszkańców naszej gminy.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Przemoc to wykorzystywanie swojej przewagi nad drugim człowiekiem. Mamy z nią do czynienia wówczas, gdy osoba słabsza poddawana jest przez dłuższy czas negatywnym działaniom osoby lub grupy osób silniejszych.

Psychologiczna perspektywa przemocy domowej zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, ukazuje mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą, a ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy i skutków z nią związanych.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest procesem, gdyż nie pojawia się zniemacka i tworzy cykle,
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem,
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,

- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli, dominacji i uległości,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaszeregować ją do kategorii zachowań negatywnych, o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc domowa ma również konsekwencje prawne, moralne, psychologiczne i społeczne. Z punktu widzenia prawa przemoc domowa to przestępstwo, które zawiera się w różnych kodeksach i jest odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności. Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego, które jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania. Psychologiczny aspekt przemocy domowej to cierpienie i bezradność ofiary. Odslania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę w pomaganiu ofiarom do wyzwania się od przemocy i do naprawiania szkód, jakie przemoc poczyniła w ich życiu. Z perspektywy społecznej można dostrzec czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

2. Formy przemocy

przemoc fizyczna – to agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu i fizycznych obrażeń. Przemoc ta może wystąpić w dwóch postaciach: czynnej i biernej. Forma czynna to poszturchiwania, szczypanie, popychanie i odpychanie, potrząsanie, ściskanie, szarpanie, gryzienie, kopanie, bicie również przedmiotami oraz użycie broni. Natomiast forma bierna przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub w zamknięciu w areszcie domowym.

przemoc psychiczna – to zazwyczaj przemoc werbalna, wywołująca emocjonalny ból lub cierpienie, co często wynika z poczucia poniżenia i zagrożenia, które powodują uległość powodującą u ofiary zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżanie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzenie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie).

przemoc ekonomiczna – przejawia się niezaspokajaniem podstawowych potrzeb rodziny, odbieraniem zarobionych pieniędzy lub poprzez uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej. Przejawia się również uniemożliwianiem dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadzą do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy lub np. okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

przemoc seksualna – wymuszenie współżycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

zaniedbanie – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna – mogą współistnieć lub każda z nich może występować osobno. Adresatami przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne. Bywa też, że przemocą dotknięci są również mężczyźni.

3. Fazy cyklu przemocy

Żeby lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonego schematu. Istnieją cykle przemocy, które pozwalają wyjaśnić zachowanie osób doznających przemocy oraz zrozumieć pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności.

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- **faza narastającego napięcia** – charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych, jest początkiem cyklu.
- **faza ostrej, gwałtownej przemocy** – to wybuch gniewu i wyładowanie agresji, która może zagrażać zdrowiu i życiu ofiary.
- **faza „miodowego miesiąca”** – w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje poprawę, zachowuje się tak jakby przemoc nigdy nie miała miejsca.

Wiele środowisk nie reaguje na problem przemocy domowej, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynik funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które fałszują rzeczywistość. Stereotypy czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu. Utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy zła wobec bliskich. Dają sprawcy informację o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

4. Skutki przemocy domowej

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczenia przemocy przez osoby dorosłe to :

- obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (bole głowy, żołądka),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, przyzwyczajanie się do przemocy,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- trudności w kontaktach z rówieśnikami.
-

Konsekwencje doświadczenia przemocy przez dzieci to :

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

5. Społeczne konsekwencje doświadczenia przemocy

Konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często po długim czasie, w okresie dorastania albo już w dorosłym życiu. Skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego np. poprzez trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp. Zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Przemoc domowa jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w

doroślým życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.).

6. Prawo wobec problemu przemocy domowej

Przemoc domowa jest przestępstwem. Podstawowym przepisem prawa karnego, związanym z zagadnieniem przemocy w rodzinie, jest **art. 207 kk – przestępstwo znęcania**. Przewiduje on karę za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną.

Od 2005 roku funkcjonuje **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**, która od 22 czerwca 2023r. zmieniła nazwę na ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Określa ona zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc. Ustawa zobowiązuje osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie, do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratora . Ustawa ta umożliwia również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

III. Lokalna diagnoza i analiza danych

1. Skala zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Tykocin

Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Tykocin. Należy jednak podkreślić, że przemoc domowej jest zjawiskiem trudnym do zbadania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniana. Zjawisko to przez wiele lat było zaniedbywane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc.

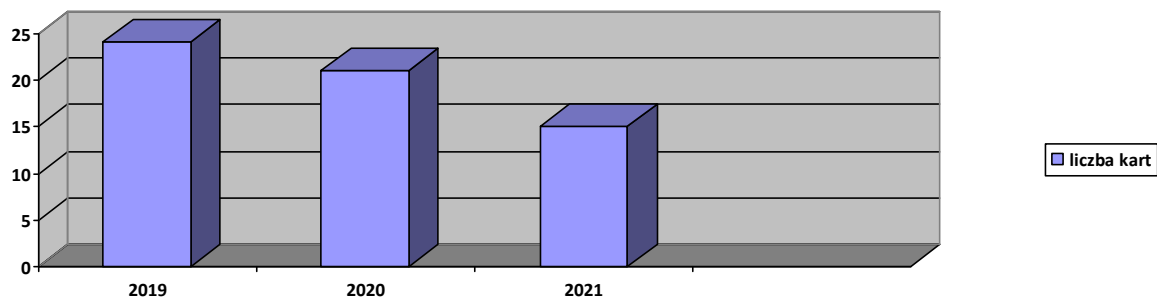
2. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Tykocin

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Gmina Tykocin jest gminą typowo rolniczą, mało uprzemysłowioną. Liczy 6.093 mieszkańców, z czego to 3.097 kobiety, 2.996 to mężczyźni (stan na dzień 31.12.2021r.).

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku (na dzień 31.12.2021 r.), wynosiła 126 osób (w tym K- 49, M- 77). Z prawem do zasiłku było 6 osób, w tym 4 kobiety.

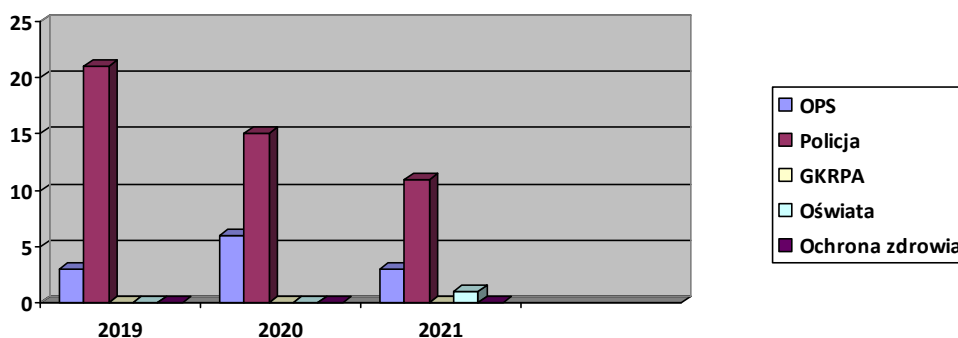
Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Tykocinie za 2019 rok wynika, że 184 rodziny były objęte świadczeniami z pomocy społecznej, w tym 4 z powodu przemocy w rodzinie. W 2020 roku z pomocy społecznej skorzystało 161 rodzin, w tym 2 z powodu przemocy w rodzinie. W 2021 r. skorzystało 149 rodzin, w tym 2 rodziny z powodu przemocy w rodzinie.

Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Tykocin w latach 2019 – 2021

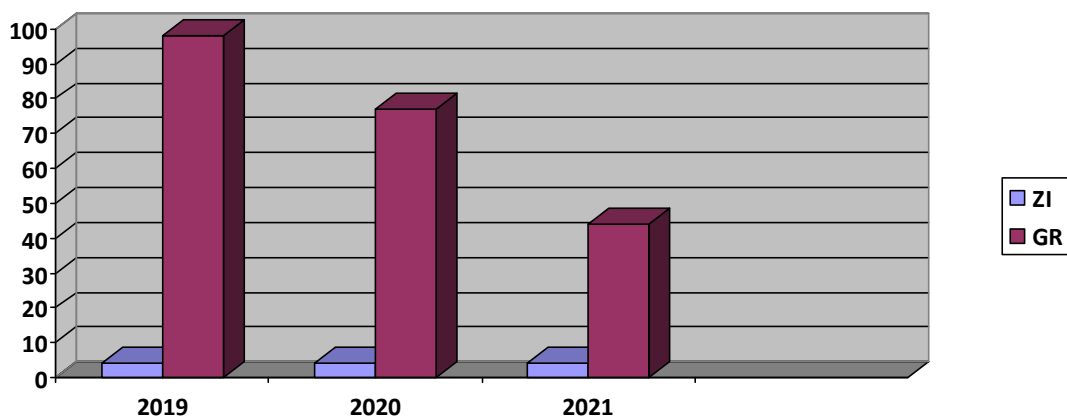

Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji, którzy przybywają na interwencję (47), następnie przez pracowników jednostek pomocy społecznej (12), placówki oświatowe (1), ochronę zdrowia (0). Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęła również żadnej procedury „Niebieskie Karty”. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2019-2021.

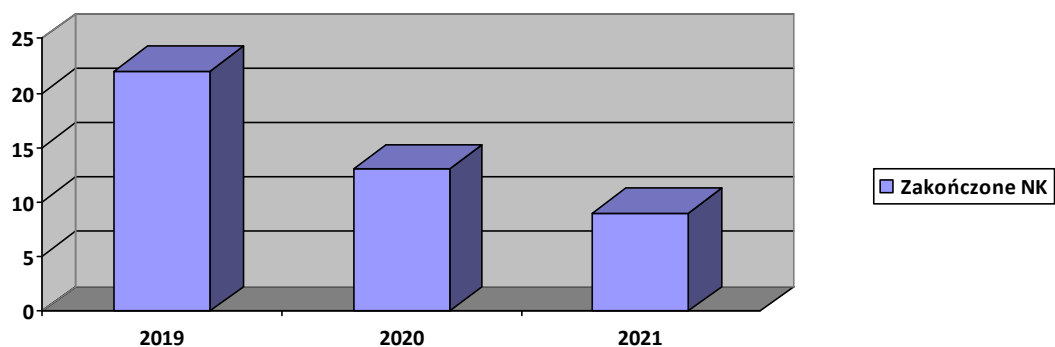
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2019-2021

Liczba posiedzeń Grup roboczych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019 - 2021

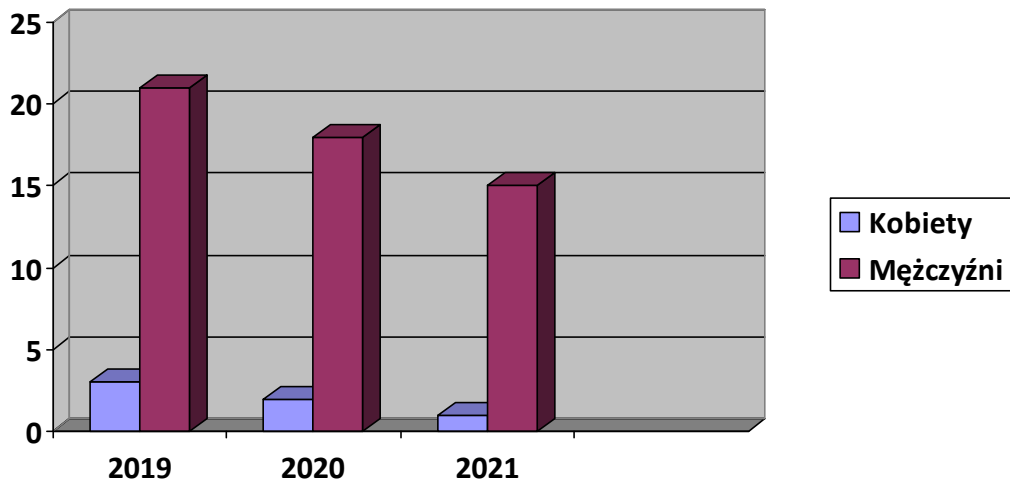

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019 – 2021

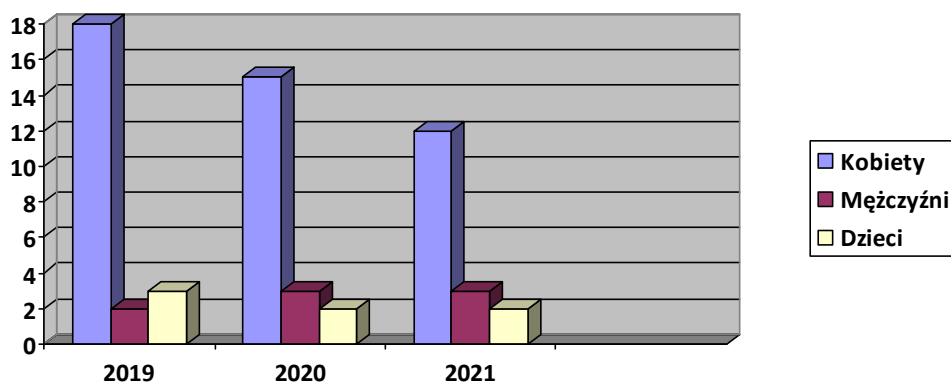

W omawianym przedziale czasowym zakończono ogółem 44 procedury „Niebieskie Karty”. W większości przypadków powodem zakończenia było ustanie przemocy.

Struktura osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

Najczęściej doświadczają przemocy na terenie Gminy Tykocin kobiety - 35 przypadków. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna. Przemocy wobec mężczyzn dokonano w stosunku do 8 przypadków i była to przemoc fizyczna i psychiczna. Przemocy wobec dzieci dokonano w 7 przypadkach, z czego dominującą formą była przemoc fizyczna oraz zaniedbanie. Należy również zwrócić uwagę, że dzieci z rodzin uwikłanych w przemoc, do przemocy nie są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach.

Charakterystyka sprawców przemocy w latach 2019-2021

Działaniami podejmowanymi wobec sprawców przemocy domowej w Gminie Tykocin w większości przypadków było zgłaszanie spraw przemocy do dzielnicowego Posterunku Policji w Tykocinie. Wszczynane były procedury „Niebieskie Karty”. Sprawcy przemocy otrzymywali możliwość skorzystania z pomocy terapeuty. Kierowane były wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Sądu Rodzinnego. Były również podejmowane działania, takie jak rozmowy wspierające i motywujące do zmiany zachowań. Proponowano udział w programach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Działania podejmowane w stosunku do ofiar przemocy domowej polegały na kierowaniu do psychologa/terapeuty. Proponowano pomoc prawną, mediacje, pomoc pedagoga szkolnego, pomoc finansową. W Gminie Tykocin dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, ofiarami przemocy najczęściej są kobiety. Wobec ofiar przemocy najczęstszą formą udzielanej pomocy było kierowanie do psychologa/terapeuty. Najczęściej sprawcami przemocy byli mężczyźni, którzy swoją agresję kierowali wobec osób najbliższych.

IV. Założenia Programu

Głównym celem Programu jest stworzenie możliwości skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Tykocin.

1. Cele pośrednie:

- 1) Podniesienie świadomości społecznej w zakresie występowania przemocy domowej oraz przyczyn i skutków jakie niesie za sobą przemoc.
- 2) Organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy domowej.
- 3) Rozszerzenie umiejętności diagnozowania przemocy domowej oraz podejmowanie skutecznych działań przez przedstawicieli różnych instytucji.
- 4) Rozszerzenie pomocy i ochrony dla ofiar przemocy domowej, wzrost udziału ofiar przemocy w dostępnych formach pomocy.

2. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy na lata 2024-2026 został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz.U.2021r. poz. 1249 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz.U.2023r. poz. 1606 ze zm.),
- Ustawa z dnia 30 maja 2022r. Kodeks karny (t. j. Dz.U. 2022r. poz. 1138 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. z dnia 6 października 2023r. Dz. U z 2023 r. poz. 12151).

Program jest spójny z Programami:

- Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030,
- Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Gminie Tykocin na lata 2024 – 2026,

- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przeciwdziałania Narkomanii.

Zarządzeniem Burmistrza Tykocina zostanie powołany Zespół Interdyscyplinarny działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w Gminy Tykocin. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno – pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie. Obowiązek przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową. Możliwość działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gminy to, udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychologicznej i prawnej, poprzez:

- tworzenie i realizację programu,
- tworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego
- kampanie społeczne informacyjno – edukacyjne;

3. Zasoby Gminy Tykocin w zakresie realizacji Programu

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
- Posterunek Policji w Tykocinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie,
- Placówki Oświatowe na terenie Gminy Tykocin,
- Port Kultury,
- Poradnia Rodzinna „Dla zdrowia” w Tykocinie,
- Kościół,
- Organizacje pozarządowe,
- Społeczność lokalna.

4. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu (mocne strony):

- współpraca z samorządem gminnym,
- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin dysfunkcyjnych,
- wsparcie dla rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- znajomość środowiska,
- współpraca służb i instytucji na terenie gminy.

5. Zagrożenia w realizacji zadań (słabe strony):

- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania przemocy,
- niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- brak wypracowanych systemów wspomaganiania działań profilaktycznych,
- brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna, ochrona zdrowia).
- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy domowej,
- problemy finansowe rodzin,

- negatywne wzorce zachowań społecznych,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- uzależnienie od alkoholu i współuzależnienie członków rodziny,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Realizacja celów Programu

Cel 1

1. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie występowania przemocy domowej oraz przyczyn i skutków jakie niesie za sobą przemoc.

1) Działania:

Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- szkolenia dotyczące przemocy (czym jest przemoc i jakie wywołuje skutki),
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

2) Podmioty realizujące działanie:

Zespół Szkolno - Przedszkolny w Tykocinie i Szkoła Podstawowa w Radulach - nauczyciel, wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

- sporządzić jak najpełniejszą dokumentację swoich spostrzeżeń,
- nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
- współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia przemocy,
- powiadomić sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,
- w uzasadnionych przypadkach wszcząć procedurę NK

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie

Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji,
- przygotować plan pomocy,
- w przypadku stwierdzenia przemocy, wszcząć procedurę NK, skierować informacje do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą,
- prowadzić „Niebieską Kartę”.

Poradnia Rodzinna „ Dla zdrowia ” w Tykocinie

W ramach podstawowych zadań poradnia rodzinna powinna:

- udzielać pomocy medycznej,
- poradnictwa medycznego,
- umożliwić wykonanie badania lekarskiego, w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej,
- wydanie zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej,
- w uzasadnionych przypadkach wszczęcie procedury NK.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie

W ramach podstawowych zadań KGKRPA w Tykocinie powinna:

- prowadzić postępowania dotyczące kierowania osób wymagających na badania biegłych lekarzy,
- motywować do podejmowania leczenia odwykowego,

- kierować wnioski do Sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego,
- prowadzić działania profilaktyczne.

Policja w Tykocinie

W ramach podstawowych zadań policja powinna:

- ochronić życie i zdrowie ludzi oraz mienie przed bezprawnymi atakami naruszającymi te dobra,
- inicjować i organizować działania mające na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń i współdziałać w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- interweniować,
- zatrzymać sprawców przemocy stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- podejmować działania prewencyjne wobec sprawcy przemocy,
- udzielać informacji ofiarom przemocy o możliwości uzyskania pomocy,
- wszcząć procedurę NK.

Policja jako jedyna może interweniować przez całą dobę. Interwencja taka powinna spowodować ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą a ofiarą oraz umożliwić ofiarom przemocy uzyskanie wsparcia przedstawicieli służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy. Nieocenioną rolę w związku z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących prawach, informują o placówkach pomagającym osobom pokrzywdzonym.

Zespół Interdyscyplinarny, którego zadaniem jest koordynowanie działań instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności diagnozowanie problemu przemocy, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielania pomocy. Zadaniem Zespołu jest także rozpowszechnianie działań w stosunku do sprawców przemocy domowej.

Członkami Zespołu są przedstawiciele: pomocy społecznej, policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi i przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W skład Zespołu mogą wchodzić też prokuratorzy i żandarmeria wojskowa.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje Grupy diagnostyczno - przemocowe mające na celu pracę z konkretną rodziną dotkniętą przemocą. W skład grupy wchodzi przedstawiciele służb i instytucji posiadających kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie (wśród nich mogą być członkowie ZI) skład grupy diagnostyczno - pomocowej jest zawsze dobierany w zależności od potrzeb rodziny.

Cel 2

Organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy domowej.

Działania:

- 1) Udzielanie informacji sprawcom przemocy domowej na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
- 2) Udzielanie informacji dotyczącej:
  - możliwości udzielenia schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej,
  - możliwości wykonania obdukcji,
  - praw osób będących ofiarami przemocy.

3) Podmioty realizujące działanie:

- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Tykocinie i Szkoła Podstawowa w Radulach,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie,
- Policja w Tykocinie,
- Poradnia Rodzinna „Dla Zdrowia” w Tykocinie

Cel 3

Rozszerzenie umiejętności diagnozowania przemocy DOMOWEJ oraz podejmowanie skutecznych działań podejmowanych przez przedstawicieli różnych instytucji.

1) **Działania:**

- Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Białymstoku o nałożenie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego.
- Izolowanie sprawców od ofiar.
- Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
- Kierowanie do udziału w Programie korekcyjno - edukacyjnym dla sprawców przemocy.

2) **Podmioty realizujące działanie:**

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Zespół Interdyscyplinarny.
- Posterunek Policji w Tykocinie.
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie.
- Poradnia Rodzinna „Dla Zdrowia” w Tykocinie

Cel 4

Rozszerzenie pomocy i ochrony dla ofiar przemocy DOMOWEJ, wzrost udziału ofiar przemocy w dostępnych formach pomocy.

Działania:

- .- prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
  - procedura „Niebieskiej Karty”,
  - monitorowanie sytuacji w rodzinach doświadczających przemocy.
  - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele służby zdrowia.

V. Harmonogram realizacji program

L.p.	Podjęte działania	Termin realizacji	Realizator
1.	Zdiagnozowanie zjawiska	2024 - 2026	MGOPS, Zespół

	Przemocy domowej		Interdyscyplinarny
2.	Organizowanie kampanii społecznych w celu uwrażliwienia społeczeństwa lokalnego na problem przemocy domowej	2024 - 2026	Instytucje i organizacje wchodzące w skład ZI, MGOPS
3.	Realizowanie programów Edukacyjnych i kontynuowanie pomocy terapeuty	2024 - 2026	Urząd Miejski, GKRPA, szkoły z terenu gminy
4.	Realizowanie poradnictwa specjalistycznego w tym, poradnictwa socjalnego, pedagogicznego, medycznego i prawnego	2024 - 2026	Urząd Miejski, MGOPS, szkoły z terenu gminy, poradnia rodzinna
5.	Interwencja kryzysowa	2024 - 2026	Służba zdrowia, Policja, MGOPS
6.	Podejmowanie działań wobec sprawców przemocy domowej	2024 - 2026	MGOPS, PCPR, Policja, Sąd, Prokuratura
7.	Podnoszenie kwalifikacji dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej	2024 - 2026	MGOPS, ZI, GKRPA

1. Adresaci programu:

- 1) ofiary przemocy,
- 2) sprawcy przemocy,
- 3) przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
- 4) społeczność lokalna gminy Tykocin.

2. Oczekiwane efekty programu:

- diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Tykocin,
- wzrost wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy domowej,
- podwyższenie kwalifikacji służb zajmujących się problematyką przemocy domowej,
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- ułatwienie dostępu do profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy domowej,
- wzrost skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy domowej,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej,
- wzmoczenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy,
- Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej gminy Tykocin o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.

3. Monitoring i ewaluacja - Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej obejmuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z ofiarami i sprawcami przemocy domowej. Ważną rolą Programu jest

realizacja zadań w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców oraz stała współpraca z uczestnikami Programu. Zebrane informacje powinny być niezbędne do planowania i realizacji programu. Ewaluacja, która jest procesem, rozpoczynającym się już w momencie tworzenia programu i trwa przez cały okres obowiązywania Programu. Wówczas podejmowane są decyzje, co do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania. W trakcie realizacji projektu trwa dogłębna analiza i ocena jakości wykonywanych zadań.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Tykocinie sprawozdanie z realizacji Programu.

4. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków finansowych MGOPS, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Uzasadnienie

Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy domowej w Gminie Tykocin na lata 2023 – 2025 jest konieczne z uwagi na zmiany ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Program należało doprecyzować do obowiązujących przepisów wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej i ochrony osób przemocy domowej.

Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym Gminy wynikającym z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Mając na względzie powyższe – podjęcie w/w uchwały jest konieczne i w pełni uzasadnione